

Crveno jezero – duboko je 432 m, a ne 528 m 94
 Vlado Božić

Slike 97

Posjeti

Posjet podzemnim bunkerima na brdu Nehaj u Senju 101

Školovanje

Imenovanje novih speleologa i instruktora u Omišu 103
 Izvješće o završenoj speleološkoj školi SO-a HPD Željezničar 2013 104
 Predavanja u 2013 111
 Ljetna škola tehničkih vještina u Novom Vinodolskom 108
 Seminar o posebnim tehnikama speleoloških istraživanja 110

Skupovi

Okrugli stol posvećen životu i djelu prof. Ante Glavičića 111
 Skup speleologa BiH 2013. u Mostaru (Gorancima) 112
 Momjan 2013 113
 16. Svjetski speleološki kongres - Brno 2013 114
 Sudjelovanje speleologa iz Hrvatske u radu Union Internationale de Spéléologie (UIS), Europske speleološke organizacije (FSE) i svjetskih speleoloških kongresa 117

Speleoskop

Tajnički izvještaj SO-a HPD »Željezničar« za 2013. godinu 126
 Zagrebački speleološki savez – zašto, kako, kamo - prve 3 godine 130
 Povijesna nepravda speleološke zajednice 132
 Puno više od izložbe - Kratak osvrt na izložbu »Zagrebačka speleologija – jučer, danas, sutra...« 133
 Zagreb Adventure festival na Jarunu 135
 Speleološka poučna staza Đula – Medvedica, nova zanimljivost grada Ogulina 136
 Poučna staza Tounjčica 139

Speleologija u medijima

Knjige, monografije, zbornici 142
 Domaće periodičke publikacije 148

In memoriam

Vlado Lončar (1931. – 2013.) 154
 Juraj Posarić (1948. – 2013.) 157

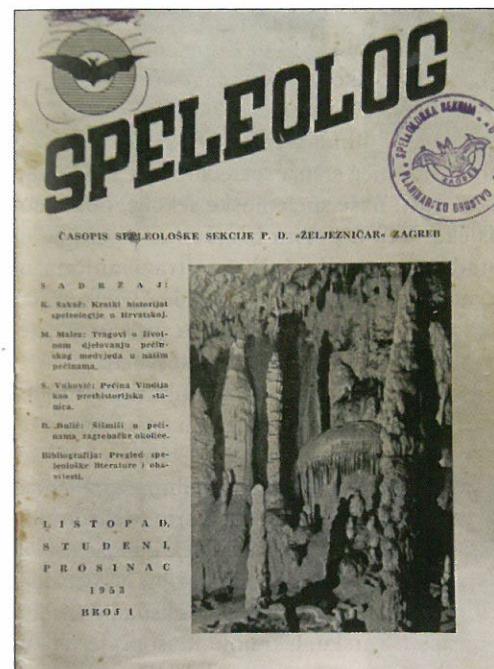
Šezdeset godina časopisa »Speleolog«

1. listopada 1953. – 1. listopada 2013.

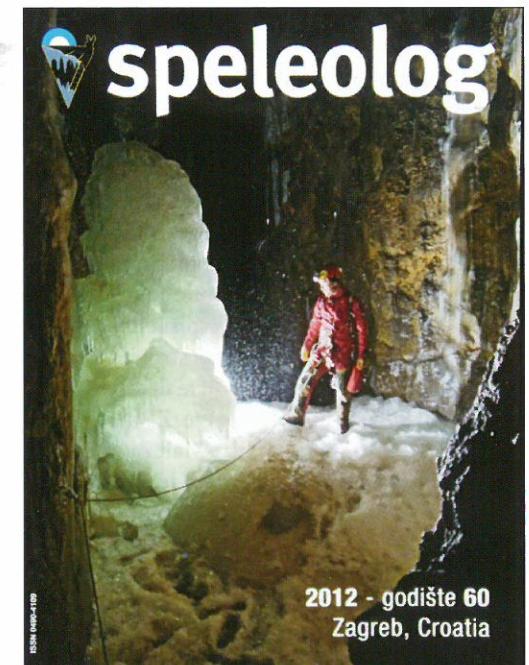
Novak podijelio zahvalnice najzaslužnijima za dugogodišnje izlaženje časopisa.

Evo i kratkog prikaza 60-godišnjeg izlaženja časopisa.

Poznato je da je prva Speleološka sekcija (SS) u Hrvatskoj osnovana 1949. u Planinarskom društvu Zagreb i da je početkom 1950. dio članstva iz te sekcije prešao u PD »Željezničar« i u njemu 4. svibnja 1950. osnovao Speleološku sekciju. Među tim članovima bili su Slavko Marjanac, Irina Kurtin (kasnije Marjanac) i Marinko Gjivoje. Njima su se uz ostale 1951. pridružili Mirko Malez i Srećko Božičević. Bila je to jezgra koja je među prvima shvatila da rezultate

Prvi broj časopisa Speleolog, tiskan 1. 10. 1953. /
 The cover of the first issue

Časopis Speleolog, tiskan 2013. god. 60, za 2012. /
 The cover of the issue for 2012

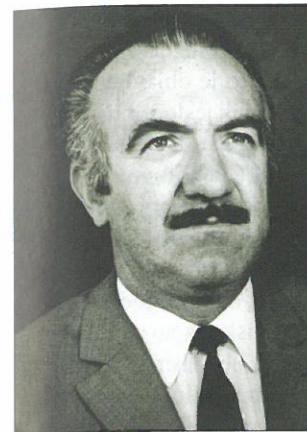
Fotografija panoa izrađenog za ovu priliku / Photo of the exhibition panel made for this occasion

svoga speleološkog rada treba objavljivati kako bi od njega koristi mogla imati cijela naša društvena zajednica. Inicijatori tiskanja časopisa bili su Slavko Marjanac i Mirko Malez. Uredničkog iskustva imao je jedino Marinko Gjivoje, koji je tada već bio urednik esperantskog časopisa »La Suda Stelo«, dok su ostali članovi imali tek veliku želju da nešto stvore. Trebalo je početi od ničega. Ipak, kad je bilo volje bilo je i rezultata. Prikupljeni su rukopisi koje je pisaćim strojem pretipkala Irina Marjanac. Pisaći stroj je posudio naš član Rudolf Tomašević, koji je također donirao papir i dio novca za štampanje. Za naslovnicu je odabrana fotografija Mirka Maleza, motiv iz Gornje Cerovačke špilje, u čijem je istraživanju Sekcija provela mnogo vremena. I tako je 1. listopada 1953. iz tiska izšao prvi broj. Glavni je urednik bio Slavko Marjanac, a tehnički urednik Marinko Gjivoje. Časopis je tiskan na 32 stranice veličine 14x20 cm, s osam članaka. Bio je prava senzacija na Prvom jugoslavenskom speleološkom kongresu održanom nekoliko mjeseca poslije, od 21. do 24. siječnja 1954. u Ljubljani. I ne

bez razloga – bio je to prvi speleološki časopis tiskan u Hrvatskoj, u bivšoj Jugoslaviji i u jugoistočnom dijelu Europe.

Teme o kojima se pisalo bile su različite i odraz tadašnjeg stanja speleologije u Hrvatskoj i aktivnosti naše speleološke sekcije, odnosno odsjeka. Već u prvim brojevima pisalo se o dotadašnjim speleološkim istraživanjima u Hrvatskoj pa se, čitajući tekstove u časopisu, moglo steći predodžbu o razvoju speleologije ne samo u Hrvatskoj već dijelom i u svijetu.

Najviše se pisalo o istraživanjima pojedinih špilja i jama, ali i cijelih regija u našoj zemlji te o velikim istraživanjima i posjetama značajnijih špilja i jama u zemlji i susjednim zemljama: Sloveniji, BiH, Srbiji, Crnoj Gori i Makedoniji. Opisane su speleološke ekspedicije u inozemstvo, npr. u Austriju, Albaniju, Abhaziju, Francusku, Italiju, Kinu, Laos, Maroko, Meksiku, Poljsku, Španjolsku, Tursku, Ukrajinu. Časopis je veliku pozornost posvetio našim dubokim jamama, onima dubljim od 1000 m: Jamski sustav Lukina jama - Trojama (-1441 m), Slovačka jama (-1320

Slavko Marjanac, prvi urednik
»Speleologa«

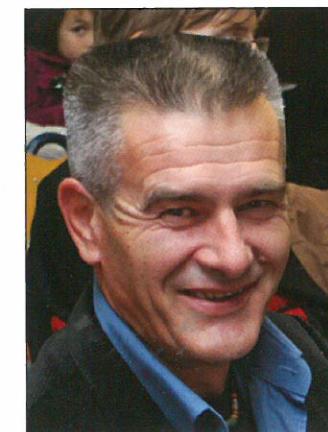
Srećko Božićević, drugi urednik
»Speleologa«

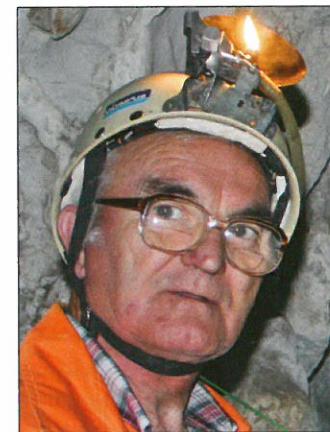
Dubravka Holjevac Lepan, treća
urednica »Speleologa«

Branko Jalžić, četvrti urednik
»Speleologa«

Mladen Kuhta, peti urednik
»Speleologa«

Vlado Božić, šesti urednik
»Speleologa«

Željko Poljak, dugogodišnji
lektor i tehnički urednik
»Speleologa«

Alan Čaplar, tehnički urednik
»Speleologa« od 2002.

Svečanost povodom 60. obljetnice izlaska prvoga broja / Photos from the celebration – speakers, audience, certificates of appreciation

m) i jamski sustav Velebita - Dva javora (-1026 m) te najduljim špiljama: špiljsko-jamski sustav Kita Gačešina - Draženova puhaljka (dan danas dug preko 26 km), špiljski sustav Đula - Medvedica (preko 16 km), špiljski sustav Panjkov ponor - Varićakova špilja (preko 13 km) itd. Izvještavalo se o arheološkim, paleontološkim, biospeleološkim, geološkim, hidrogeološkim, meteorološkim i drugim posebnim istraživanjima u našim špiljama i jamama. Dokumentiranje speleoloških istraživanja tekstom, crtežom i fotografijom te arhiviranje podataka ima u časopisu značajno mjesto. Također ima i prikaza speleoronilačkih akcija u našim špiljama, jamama i izvorima rijeka. Mnogo se pisalo o razvoju speleološke opreme, posebno o staroj tehnički istraživanja sa speleološkim ljestvama i vratom te o novoj DED tehnički sa statičnim užetom.

Školovanju je u časopisu posvećeno mnogo prostora. Objavljivani su izvještaji o održanim školama, tečajevima i seminarima kao i o stjecanju speleoloških naziva speleolog i instruktor. Pisalo se o spašavanju unesrećenih iz špilja i jama, o samospašavanju, sudjelovanju na raznim speleološkim skupovima, o mnogim turističkim špiljama kod nas i izvan Hrvatske, o zaštiti špilja i jama. Prikazi speleološke literature iz zemlje i svijeta stalne su rubrike u časopisu, a tu su i

životopisi osoba zaslužnih za razvoj speleologije u Hrvatskoj.

Sve što je objavljeno u časopisu velik je doprinos razvoju speleologije u Hrvatskoj jer su obuhvaćena gotovo sva važna speleološka zbivanja ne samo u ovih 60 godina već i ona prije tog razdoblja.

Kroz ovo 60-godišnje razdoblje tiskana su 42 broja. U njima su objavljena 1593 teksta koje je napisalo 236 autora, te 457 nacrta špilja i jama i još 10 velikih nacrta u privitku. Izgled naslovnice mijenjan je 8 puta. Prvi broj s naslovnicom u boji izao je 1976.

Glavnih urednika bilo je šest. Prvi je bio **Slavko Marjanac** (1953.-1957.), slijede

Srećko Božičević (1959.-1976.), **Dubravka Holjevac-Lepan** (1977.-1980.), **Branko Jalžić** (1984.-1987.) i **Mladen Kuhta** (1989.-2006.). Zadnji je urednik **Vlado Božić** (od 2006. do danas).

Najdulje je u izradi časopisa prisutan Željko Poljak. On je suradnik časopisa od 1959. do danas, pune 54 godine, i to najprije kao tehnički urednik, a poslije kao lektor. Aktualni tehnički urednik od 2002. godine je Alan Čaplar.

Redovitost izdavanja bio je odraz materijalnih mogućnosti Odsjeka. Zaostatak u izlaženju bilo je većih i manjih, a najveći je trajao čak pet godina. Tada je radi nadoknadivanja zaostatka u jednoj godini tiskano više brojeva, npr. u 1975. tiskana su tri broja. Od 2005. »Speleolog« izlazi kao jednogodišnjak sa sadržajem i izvještajima o prethodnoj godini.

Već pedesetih godina započela je razmjena »Speleologa« za razne publikacije koje izdaju druga društva u zemlji i svijetu. Tokom godina »Speleolog« je odlazio na adrese speleoloških društava i pojedinaca u više od 50 zemalja. Zahvaljujući tome, danas se u knjižnici nalazi literatura na tridesetak jezika iz 42 države. Riječ je o ukupno 334 naslova časopisa s više od 6000 primjeraka te 250 knjiga i preko 400 drugih publikacija.

Uredništvo

60th anniversary of the »Speleolog« journal 1st October 1953 – 1st October 2013

A celebration of the 60th anniversary of the »Speleolog« journal, published by the Speleological Department of the HPD »Željezničar« and Speleological Club »Željezničar« (since the 1988/89), took place on the 1st October 2013 at HPD »Željezničar«.

The master of ceremonies was Ruđer Novak, PhD, assistant head of Speleological Department. After the welcome speech and a moment of silence for the deceased members of the Department, Vlado Božić, current editor, gave an overview of the journal's work over the last 60 years and Eva Fućak, the current librarian, reported on the contents of department's library which mainly consists of the publications received in exchange for the »Speleolog« journal. Finally, Ruđer Novak gave out the certificates of appreciation to those who contributed the most to the long life of the journal.

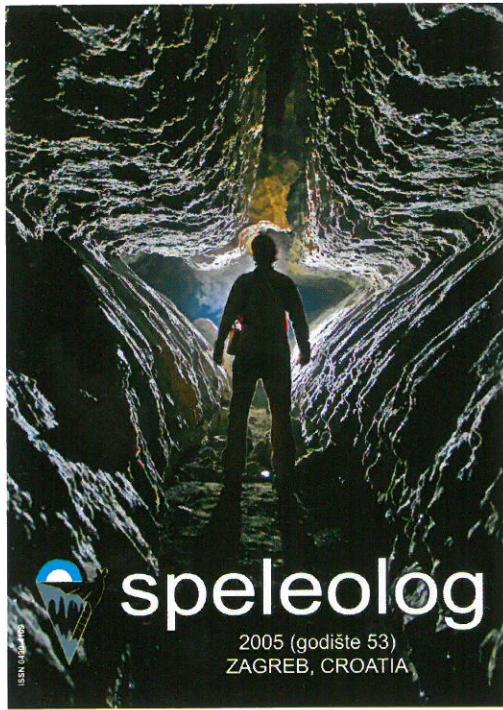
Here is a short overview of the 60 years of »Speleolog«.

The first speleological section in Croatia was founded in 1949, in the Mountaineering Club »Zagreb«. In the beginning of 1950, some of the members of that section transitioned to PD »Željezničar« where they founded a new speleological section. Among them were Slavko Marjanac, Irina Kurtin (later Marjanac) and Marinko Gjivoje. In 1951 they were joined, among others, by Mirko Malez and Srećko Božičević. The group soon realized that the results of their spelological work should be published so that the whole society could use them. The publishing of the journal was initiated by Slavko Marjanac and Mirko Malez. Marinko Gjivoje was the only member that had some experience in editing, as he was the editor of the esperanto journal »La Suda Stelo«. Other members simply had a strong will to create something. They had to start from scratch, but where there's will, there's a way. They collected the manuscripts, which were then copied on a typewriter by Irina Marjanac. The typewriter was borrowed from our member Rudolf Tomašević who also

donated the paper and partially funded the printing. The photo used on the cover was taken by Mirko Malez in the Gornja Cerovačka špilja cave where the Section spent a lot of time exploring. The first issue was published on the October 1st 1953. The editor-in-chief was Slavko Marjanac, while Marinko Gjivoje was the technical editor. The journal was comprised of eight articles spread over 32 pages with dimensions of 14 cm by 20 cm. The journal was a huge sensation at the First Yugoslavian Spelological Congress which took place from the 21st to the 24th of January 1954 in Ljubljana, as it was the first spelological journal ever published in Croatia, as well as ex-Yugoslavia and Southeast Europe.

The articles covered various topics, reflecting the state of spelology in Croatia and the activities of our Speleological Section. The first issues already had articles on the spelological explorations done in Croatia so, by reading them, you could get the picture of the progress and development of spelology in Croatia, as well as other countries.

The articles mostly described the explorations of individual spelological objects in Croatia, as well as the explorations of some of the Croatian regions. Other important topics included the big explorations and visits to the caves and pits of our country and in neighbouring countries – Slovenia, Bosnia and Herzegovina, Serbia, Montenegro and Macedonia. Some of the articles described spelological expeditions to other countries, such as Austria, Albania, Abkhazia, France, Italy, China, Laos, Morocco, Mexico, Poland, Spain, Turkey and Ukraine. A lot of attention was devoted to our deep pits (deeper than 1000 m): the Lukina jama – Trojama cave system (1441 m), the Slovačka jama pit (-1320 m) and the Velebita – Dva javora cave system (-1026 m); as well as to our longest caves: the Kita Gačešina – Draženova puhaljka cave system (today more than 26 km long), the Đula – Medvedica cave system (over 16 km), the Panjkov ponor – Varićakova špilja cave system (over 13 km) etc. The

literature and the biographies of individuals that played important roles in the development of Croatian speleology.

With everything that was published in it, this journal is a big contribution to the development of Croatian speleology as it includes all important speleological events that occurred during those 60 years, as well as before that period.

During this 60-year period, 42 issues of the journal were published. They included 1593 texts by 236 authors, 457 cave surveys and another 10 big cave surveys included in the appendices. The design of the cover was changed eight times. First issue with a coloured cover was published in 1976.

There were six editors-in-chief. The first one was Slavko Marjanac (1953 – 1957), then Srećko Božičević (1959 – 1976), Dubravka Holjevac-Lepan (1977 – 1980), Branko Jalžić (1984 – 1987) and Mladen Kuhta (1989 – 2006). The latest editor-in-chief is Vlado Božić (2006 – present).

Željko Poljak has been contributing to the journal the longest. He has been an associate from 1959 to the present day. At first he was a technical editor, and later he became a proofreader. Actual technical editor from 2002 is Alan Čaplar.

The regularity of publishing was a reflection of the financial situation of the Department. There were longer and shorter pauses between the issues. The longest one lasted five years. To compensate for that pause, several issues were published in a same year, for example, there were three issues in 1975.

Already in '50s the Department started exchanging the »Speleolog« journal for various publications issued by different Croatian and foreign societies. Through those years of exchange, »Speleolog« was sent to individuals and to speleological societies from more than 50 countries. Thanks to that exchange, the Department's library now includes publications from 42 countries, written in about 30 languages. There are more than 6000 single issues of 334 journals, 250 books and other 400 publications in the library.

Editorial staff

articles reported on the archaeological, paleontological, biospeleological, geological, hydrogeological, meteorological and other distinct studies conducted in our caves and pits. Collecting and storing information, texts, drawings and photos relating to speleological explorations is also an important task of the journal. A lot of texts were written about the development of the spelological equipment, especially about the old caving ladder and winch techniques of exploring and about the new single rope technique with a static rope.

A lot of space in the journal was dedicated to the education. There were reports on the schools, courses and seminars that had been held, as well as the reports on the acquiring of the speleological titles of cavers and instructors of speleology. There were texts about rescuing injured people from caves and pits, reports from different speleological conferences, articles that discussed ways of protecting caves and pits. A lot was written about tourist caves in Croatia and other countries. Regular sections of the journal were the reviews of Croatian and foreign speleological

ISTRAŽIVANJA

Ekspedicija Lukina jama – sifon 2013

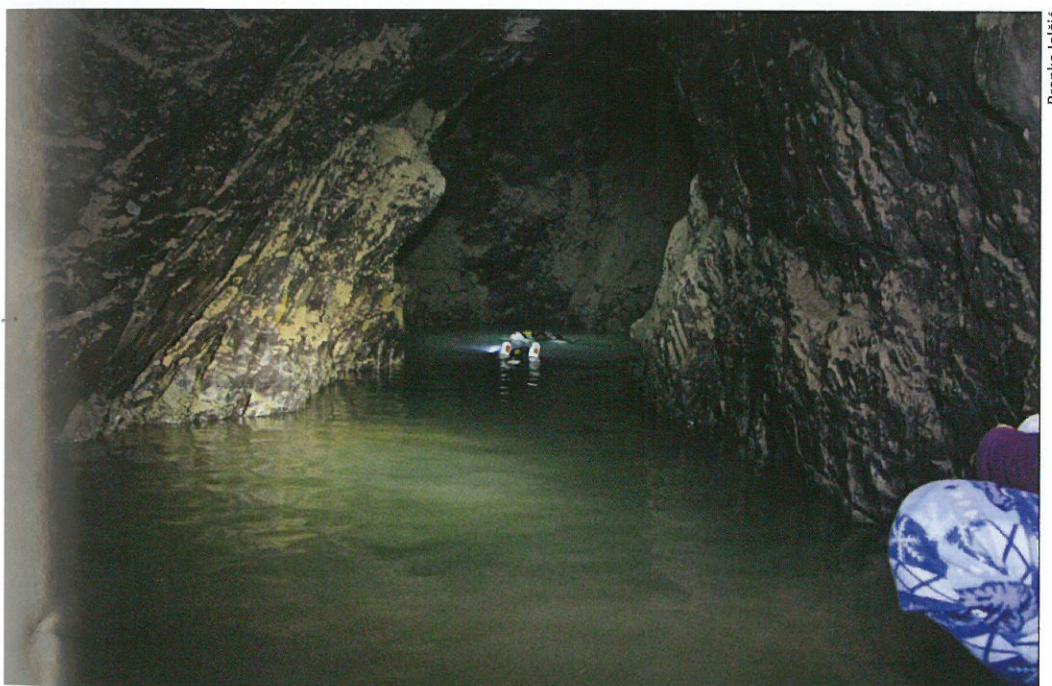
Tamara Mihoci, Tvrto Dražina, Petra Kovač Konrad, Lana Đud

Od 2. do 25. kolovoza 2013. održana je ekspedicija *Lukina jama – sifon 2013.*, jedna od najzahtjevnijih u svijetu. Organizirana je radi istraživanja i topografskog snimanja sifona na dnu jame, fotografiranja i snimanja prostora, fotografiranja podzemnih životinja te prikupljanja geoloških i bioloških uzoraka.

Organizator je bio Speleološki klub Željezničar, a suorganizatori udruga Breganja, Nacionalni park Sjeverni Velebit, Zagrebački speleološki

savez, Hrvatsko biospeleološko društvo, Hrvatski speleološki savez, Komisija za speleologiju Hrvatskog planinarskog saveza i Istarski speleološki savez. Pokrovitelj ekspedicije bio je predsjednik Republike Hrvatske dr. Ivo Josipović, a supokrovitelj gradonačelnik Grada Zagreba Milan Bandić. Organizacija i priprema započela je početkom 2012. Voditelj je bio Branko Jalžić.

Bazni logor bio je smješten u Velikom Lomu na sjevernom Velebitu, nedaleko od ulaza u

Speleonioci na kraju podzemnog jezera spremaju se zaroniti